

عنوان: شهید مطهری هنوز گمشده نسل جوان ماست

موضوع: مجتهدان و علما

پدیدآورنده: شفیعی، محسن

نشریه: کیهان، ۸۳/۲/۶

بازیابی: ۱۵۱۰۰۸۲۶

در خلال تتبع و تفحص برای ارائه مطالبی پیرامون شخصیت شهید مطهری، به نکات ژرف و سرفصل‌های ارزشمندی در بیان و بنان رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) برخورد کردم که محور و اساس این بحث، برگرفته و مقتبس از این مجموعه ذی‌قیمت است. معظم له در موارد مکرری به بزرگداشت مقام شهید مطهری پرداخته و از آن استاد بزرگ به عنوان یکی از معماران نظام جمهوری اسلامی، یکی از پرچمداران بینش نوین اسلامی، کلید گنجینه فرهنگ اسلامی، شاگرد خوب، محبوب و شایسته امام خمینی، چشمه فیاض و جوشان، انسان ممتاز و روشن ضمیر، شهید همیشه زنده انقلاب، عالم متفکر، فیلسوف یگانه و نادره زمان ما یاد کرده‌اند.

آیت‌الله شهید مرتضی مطهری چهره‌ای ارزشمند و بی‌بدیل از حوزه پرورش یافتگان و دانش‌آموختگان حضرت امام خمینی (قدس سره العزیز) است که عمر خویش را در مسیر کسب و نشر معرفت و احیای کلمه‌الله سپری نمود. به زعم نگارنده آن بزرگوار را در یک سخن باید مرد ادای تکلیف دانست، زیرا در مقاطع مختلف زندگانی خود در همه جا و هر مرحله‌ای در پی ادای تکلیف و انجام وظیفه بود. دوران تحصیل و علم‌جویی وی و ایام تدریس و تحقیق و تالیف او همه و همه در این مسیر و به سمت این مقصد قابل ملاحظه می‌باشد.

شهید مطهری شخصیتی است که با درک عمیق از جامعه خود و آشنایی گسترده با شرایط زمان و مکان، دو هنرمندی را به منصفه بروز و ظهور رسانید.

یکم آنکه پرسش‌ها، ابهام‌ها و تردیدهای جامعه را به درستی و خوبی شناسایی و ارزیابی کرد و دوم آنکه در تلاشی ژرف و با کوششی پویا و بی‌توقف، پاسخ‌های علمی و جامعی برای آن پرسش‌ها تولید و عرضه نمود. این اقدام گسترده دامن آنچنان با برکت و معنویت بود که هم‌اینک و پس از گذشت بیست و چهار سال از عروج آن مرد فرزانه هنوز نسل جوان ما بخش عمده‌ای از گمشده‌ها و خواسته‌های خود را در آثار وی درمی‌یابد و عطش خود را با زلال معرفت و برکات جاری آثار مطهری برطرف می‌سازد. مقام معظم رهبری در این رابطه می‌فرماید: یکی از نقاط مثبت آثار و خط فکری شهید مطهری آن است که موضوع‌های موردنیاز جامعه را می‌شناخت و آنگاه به خوبی عمق مسئله را موشکافی می‌کرد. سخنرانی‌های ایشان مملو از دهها عنوان و موضوعی است که همه جزئی موضوع‌های فکری مورد احتیاج عمیق جامعه ما و منشأ برکت و نکات بسیار ارزشمندی است. (۱)

از برجسته‌ترین نقاط شخصیتی شهید مطهری آن است که اجتهاد خود را با تکیه بر منابع اصیل و معتبر اسلامی انجام می‌داد و برخلاف بخشی از متفکران و اندیشمندان گذشته و حال از اجتهادهای غیرمستند و صرفاً متکی بر استحسان و ناشی از تطبیق اسلام بر مکاتب و آرای دیگران یا جمود عامیانه و خرافی‌شدت برحذر بود. (۲) شهید مطهری از محضر و مکتب استاد بزرگوارش حضرت امام خمینی (ره) آموخته بود که باید به دنبال اسلام ناب و بدون التقاط بود. وی قویاً بر آن بود که تنها عاملی که سعادت و سلامت فکری جامعه را تضمین می‌کند آن است که اسلام خالص و بدون پیرایه به اجتماع شناسانده شده و در معرض بهره‌وری قرار گیرد.

این ویژگی ارزشمند به صورت خلاصه در کلام رهبر بزرگوار و فرزانه انقلاب اسلامی چنین ترسیم شده است که: خط مطهری خط اسلام ناب و بدون التقاط است و این خط یگانه خطی است که می تواند انقلاب را از نظر فکری حفظ و حراست نماید. (۳)

نکته دیگر نقش والای شهید مطهری در ایجاد وحدت بین حوزه و دانشگاه و خنثی نمودن توطئه خطرناک جدایی این دو قشر ارجمند می باشد. ایشان جزئی پیشروان کاروان تقریب روحانی و دانشجو بود که با قوت و صلابت شخصیت علمی اش، مخاطبان خویش را متواضع کرده بود. ایشان با برخورداری و بهره مندی از دو ابزار یعنی تلاش علمی و غنای شخصیتی خویش توانستند در این مسیر گام های بلندی بردارند. این استاد فرزانه و درآشنا در دوران سیاه طاغوت وارد دانشگاه گردید و در کوتاه زمانی ملجا و پناه تحصیلکردگان مشتاقی شد که در پی سیراب نمودن دل و جانیشان از معارف الهی بودند. هزاران دانشجو، فارغ التحصیل و درس خوانده علوم جدید ایشان را به عنوان ملجا، پناه و شخصیتی که سخن آنان را می فهمد، سؤالشان را پاسخ می دهد و دردشان را درمان و علاج می کند می شناختند.

شهید مطهری که از غنای علمی و تحسین برانگیزی برخوردار بود به شایستگی و نیکوترین وجهی محور نشر فرهنگ دینی در مجامع دانشگاهی گردید و حرکتی را بنیان نهاده و ساماندهی کرد که سال ها بعد در بیست و دوم بهمن پنجاه و هفت با رهبری امام عظیم الشان به ثمر نشست و اساس نظام جمهوری اسلامی بر آن معارف و برکات علمی و دینی استوار گشت. در این مجال لازم است بر این نکته تاکید شود که امروز پاسداری از ارتباط و انس حوزه و دانشگاه یکی از وظایف مهم این دو جامعه علمی است و هم اینک نیز از بهترین و کلیدی ترین منابع و مصادری که پاسخگوی نیازهای علمی این دو مرکز دانش پرور است آثار علمی استاد مطهری می باشد. در این رابطه حضرت آیت الله خامنه ای مدظله العالی می فرمایند: البته آثار آن بزرگوار زنده است مثل یاد او. کتاب های شهید مطهری تمام شدنی نیست. مبدا کسی خیال کند که ما از بعد از انقلاب تا حالا مرتب آثار شهید مطهری را انتشار داده ایم و این تکراری است. در سخن حق و کلام حکمت تکرار نیست. هنوز نسل جوان و جامعه فرهنگی و علمی ما محتاج به دانستن همان مطالبی هستند که آن بزرگوار از زبان و قلمش فیضان کرد و در اختیار امت اسلام گذاشت. محتوای کتاب های شهید مطهری دقیقاً همان معارف و حقایقی است که جامعه ما محتاج دانستن و تکرار کردن آنهاست. (۴)

یکی از رموز موفقیت شهید مطهری جنبه های عرفانی و اخلاقی ایشان است که به تعبیر رهبر انقلاب فصل بسیار شورانگیزی از زندگی شهید مطهری است. آن بزرگوار اهل تهجد و مناجات، تلاوت و انس با قرآن و توجهات عرفانی بود. التزام ایشان به نوافل و شب زنده داری آنچنان بود که حتی در ایام تحصن علمائ و روحانیون در دانشگاه تهران که به عنوان اعتراض به نظام ستمشاهی صورت پذیرفت، نماز شب ایشان ترک نشد و در خلوت شب در گوشه ای از فضای دانشگاه تهران تهجد شبانه خویش را انجام دادند. (۵) در همین رابطه فرزند استاد شهید مطهری می گوید: در آن شبی که ایشان به شهادت رسیدند، پس از آنکه ما از محل ترور و بیمارستان با هزار حسرت و اندوه به منزل بازگشتیم ساعت دو بعد از نیمه شب بود که زنگ ساعت ایشان به صدا درآمد. معلوم شد که استاد برای اقامه نماز شب قبلاً ساعت را کوک کرده بودند. (۶)

حضرت آیت الله خامنه ای با بیان خاطره ای از تهجد و معنویات شهید مطهری می فرمایند: یک شب که ایشان منزل ما بودند صدای نماز شب ایشان همراه با گریه و سوز و آه شنیده می شد و من خیال می کنم بسیاری از توفیقات مرحوم مطهری رضوان الله علیه بر اثر همین حالات بود که برکات معنوی و آن حال توجه و عبادت و عرفان، ایشان را موفق کرده بود. (۷) امید است حوزویان و دانشگاهیان عزیز و دانش پرور ما همچون سالیان قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، همچنان با آثار این شهید مطهر مانوس باشند و از خوان معرفت او بهره گیرند و این خواست رهبر معظم انقلاب را تحقق بخشند که

فرمودند: روشنفکران، طلاب، دانشگاہیان و روحانیان، مباحث ارزشمند این استاد را در دانشگاه ها، مدارس و مساجد مورد بحث قرار دهند، زیرا کتاب ها و مباحث و گفتارهای آن عالم دلسوز و موید من عندالله مطالبی یکایک لازم و حیاتی برای جامعه است. (۸)

رهبر نیک اندیش انقلاب اسلامی بر این مهم تاکید می نماید: باید روی افکار شهید مطهری، کار فکری شود. یعنی جمعی اهل تحقیق و علاقمند به کار عملی بنشینند و نظریات و تفکرات شهید مطهری را در ابواب مختلف استخراج کنند. مثلاً از مجموع آثار ایشان، نظر آن شهید را در باب وجود، در باب انسان، در باب اختیار، در باب عدالت، در باب تاریخ، در باب قضا و قدر، در باب عرفان و درباره موضوعات بی شمار و متنوعی که ایشان در مباحثشان مطرح کرده اند استخراج کنند. حضرت آیت الله خامنه ای مدظله العالی متفکران و اندیشمندان جامعه را- که به ویژه در دانشگاه و حوزه متمرکز هستند- به طرح گسترده دیدگاه های شهید مطهری و تأمل در این میراث ارزشمند دعوت نموده و اظهار می دارند: سخنان این شهید حاوی معارف و مسائل بسیار ارزنده ای است که می تواند نقطه شروع خوبی در مسیر تفکر و اندیشه باشد. آثار شهید مطهری باید مورد توجه و نقد علمی قرار گیرد و مباحث آن به طور گسترده مطرح گردد تا بنیادهای فکری جدیدی بنا شود و این کاری است ممکن و لازم. بسیاری از مسائل مطرح شده در کتاب های ایشان احتیاج به دقت و تفحص دارد و به ویژه باید موضوع هایی که استاد به صورت گذرا بیان کرده اند مورد بررسی قرار گیرد و به آثار و نتایج مثبتی برسد. (۹)

پانوشت:

- ۱- سخنرانی حضرت آیت الله خامنه ای در مدرسه عالی شهید مطهری ۶۸/۲/۱۲ به نقل از کتاب چهار ساله دوم صفحه ۴۸۹
- ۲- بخشی از پیام حضرت آیت الله خامنه ای به کنگره بررسی و شناخت ابعاد علمی و فرهنگی شهید مطهری ۶۴/۲/۱۱ به نقل از کتاب چهار ساله دوم صفحه ۴۰۷
- ۳- سخنرانی معظم له در دیدار با معلمان و دانشجویان مراکز تربیت معلم ۶۴/۲/۱۲ به نقل از کتاب چهار سال با مردم صفحه ۴۰۷
- ۴- از بیانات رهبر معظم انقلاب در تاریخ ۷۰/۲/۱۱ به نقل از کتاب حدیث ولایت جلد ۷ صفحه ۸۸
- ۵- کتاب پاره ای از خورشید صفحه ۱۴۰
- ۶- کتاب پاره ای از خورشید صفحه ۱۲۶
- ۷- بیانات حضرت آیت الله خامنه ای در مصاحبه رادیو و تلویزیونی پیرامون شخصیت استاد مطهری ۱۳۶۳/۲/۱۰
- ۸- بیانات رهبر معظم انقلاب در تاریخ ۶۹/۲/۱۲ به نقل از کتاب حدیث ولایت جلد ۴ صفحه ۱۰۹
- ۹- بیانات معظم له در مراسم بزرگداشت استاد مطهری ۱۳۶۸/۲/۱۲